

# PEDAGOŠKA PLETENICA:

*umrežavanjem do osnaživanja*

---

**ZBORNIK**  
R A D O V A

---

24. i 25.11.2023.

# SADRŽAJ

**Pedagogija u svijetu poduzetništva**

3

**Stavovi stručnih suradnika pedagoga o online stručnom usavršavanju**

4

**(Re)definiranje uloge pedagoga u kriznim situacijama u školi**

5

**Aktivno-progresivna uloga u radu pedagoga**

6

**Edukacijsko preventivne aktivnosti u školi**

7

**Sportska pedagogija ili pedagogija u kinezioterapiji**

8

**Inkluzivno planinarstvo**

9

**Na starima svijet ostaje!**

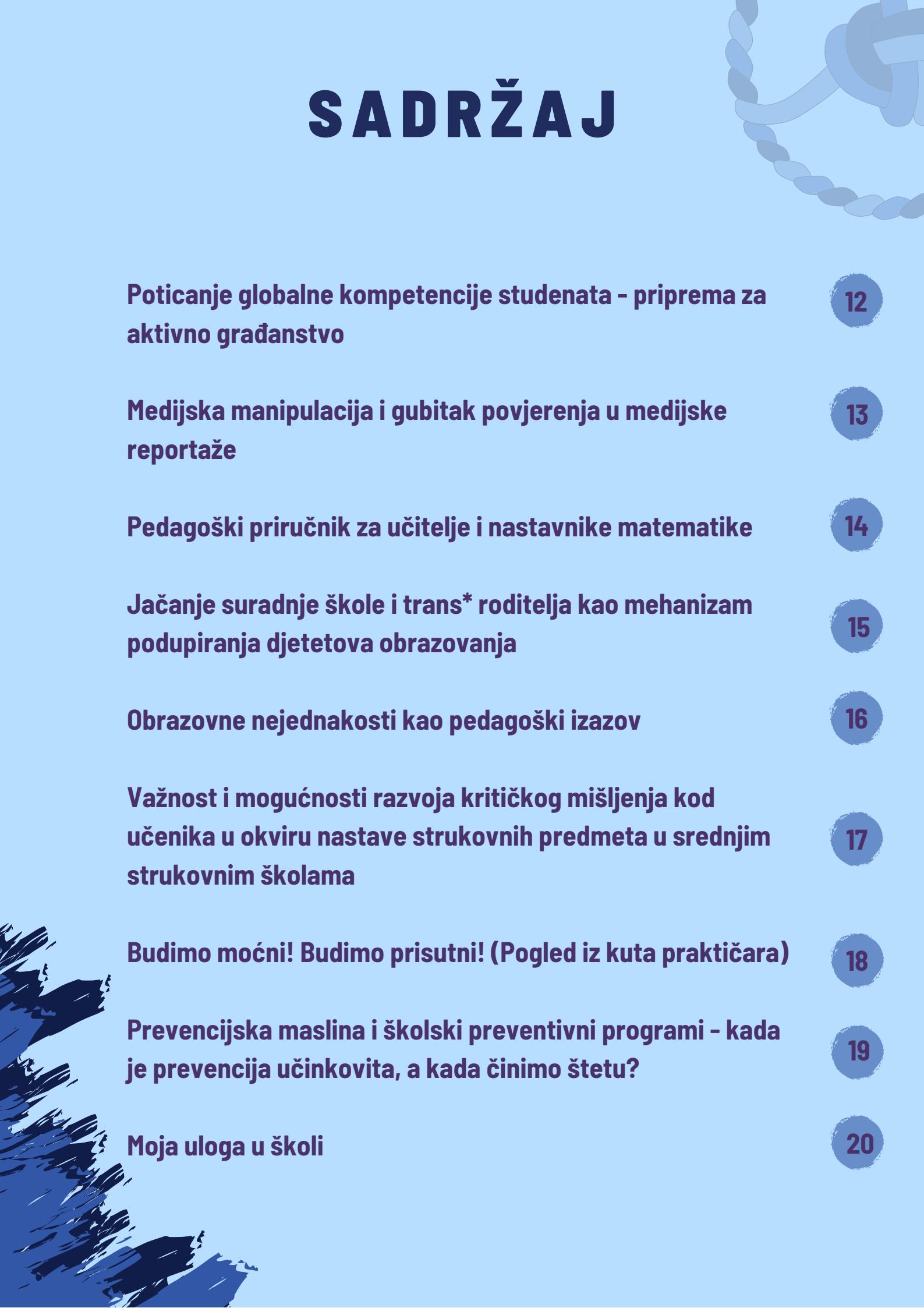
**Kriza međugeneracijske solidarnosti u kontekstu akademskog umirovljenja**

10

**“Želim biti dio pozitivne promjene u odgojno-obrazovnom sustavu” – perspektiva brucoša o odabranoj profesiji pedagoga**

11

# SADRŽAJ

- 
- |                                                                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Poticanje globalne kompetencije studenata - priprema za aktivno građanstvo</b>                                                      | 12 |
| <b>Medijska manipulacija i gubitak povjerenja u medijske reportaže</b>                                                                 | 13 |
| <b>Pedagoški priručnik za učitelje i nastavnike matematike</b>                                                                         | 14 |
| <b>Jačanje suradnje škole i trans* roditelja kao mehanizam podupiranja djetetova obrazovanja</b>                                       | 15 |
| <b>Obrazovne nejednakosti kao pedagoški izazov</b>                                                                                     | 16 |
| <b>Važnost i mogućnosti razvoja kritičkog mišljenja kod učenika u okviru nastave strukovnih predmeta u srednjim strukovnim školama</b> | 17 |
| <b>Budimo moćni! Budimo prisutni! (Pogled iz kuta praktičara)</b>                                                                      | 18 |
| <b>Prevencijska maslina i školski preventivni programi - kada je prevencija učinkovita, a kada činimo štetu?</b>                       | 19 |
| <b>Moja uloga u školi</b>                                                                                                              | 20 |



## Pedagogija u svijetu poduzetništva

Pedagogija se, kada je riječ o mogućnostima profesionalnog djelovanja i opcijama radnih okruženja, najčešće povezuje s formalnim odgojno - obrazovnim sustavom. Znanja pedagoške teorije i pedagoške kompetencije svakako su najpotrebniji upravo u kontekstu odgojno-obrazovnih okruženja koja trebaju promišljati, stvarati i razvijati; no pedagogija svoj know how može implementirati i u druge kontekste izvan formalnog sustava odgoja i obrazovanja.

Mnoge firme (unutar privatnog sektora) koje se bave razvojem različitih obrazovnih sadržaja (materijali, digitalni sadržaji, edukacije, projekti, e-learninzi,..) potrebnuju upravo pedagoge kao stručnjake za proces učenja i poučavanja. Pedagoška znanja danas su tražena i u okviru radnih pozicija zaduženih za strateško planiranje razvoja zaposlenika (kao dio HR-a). Pedagogija polako izlazi iz limesa formalnog obrazovnog sustava kao krajnjeg cilja obrazovanja i rada pedagoga, te su mogućnosti profesionalnog djelovanja pedagoga proširene i na druge „netipične“ pedagoške poslove, ali s punim argumentom kada je riječ o znanjima i profesionalnim kompetencijama stečenim kroz visokoškolsko obrazovanje. Tijekom tog širenja mogućnosti pedagoškog djelovanja, privatno poduzetništvo postalo je jedna od niša unutar koje pedagozi mogu svoju znanja i ideje pretvoriti u ponudu koja odgovara na potrebe određene skupine ljudi.



Maja Jerčić, mag. paed.,  
KoHo pedagogija

## Stavovi stručnih suradnika pedagoga o online stručnom usavršavanju

Potrebe za cjeloživotnim učenjem i obrazovanjem, kao i trajnim profesionalnim razvojem, odnosno stručnim usavršavanjem ključne su za razvoj i napredak društva. Visokokvalitetan odgoj i obrazovanje moguće je postići jedino i isključivo uz kvalitetno obrazovan radni kadar obzirom da upravo on predstavlja unutarnju snagu odgojno-obrazovnih ustanova pa se stoga poseban naglasak stavlja na stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika. Prema zakonskom okviru, svi odgojno-obrazovni djelatnici, pa tako i stručni suradnici pedagozi, dužni su se kontinuirano stručno usavršavati kroz različite oblike učenja i obrazovanja. Na taj način, oni razvijaju i usavršavaju vlastita znanja i vještine, ali i svojim učenicima usađuju svijest o važnosti cjeloživotnog učenja. Posljednja dva desetljeća učenje se sve više premješta u digitalnu, online sferu pa tako svjedočimo sve većoj digitalizaciji obrazovanja. Uslijed razvoja tehnologije i digitalizacije, stručna usavršavanja također se sve češće pojavljuju u online formi. Osobito je to bilo vidljivo tijekom globalne pandemije COVID-19, a navedena praksa zadržala se i po završetku iste. Ponuda online stručnog usavršavanja vrlo je raznolika i bogata, no to ne znači kako je nužno riječ o kvalitetnom sadržaju. Prethodno provedena istraživanja utvrdila su različite stavove stručnih suradnika pedagoga prema (online) stručnom usavršavanju te potrebu za promjenama u području organizacije, ponude i provedbe istog kako bi ono bilo kvalitetnije i uistinu doprinisalo profesionalnom razvoju pedagoga. Potaknuto navedenim spoznajama, ali i osobnim interesom te iskustvom u području online stručnog usavršavanja, nastalo je ovo istraživanje. Cilj istraživanja bio je ispitati stavove, iskustva te motivaciju stručnih suradnika pedagoga za sudjelovanje u online stručnom usavršavanju. U istraživanju je sudjelovalo 123 stručnih suradnika pedagoga iz osnovnih škola Republike Hrvatske. Uvidom u prikupljene podatke, došlo se do zaključka kako su stručni suradnici pedagozi skloni često se online stručno usavršavati, kako su intrinzično motivirani za sudjelovanje u istom, kako smatraju da je online stručno usavršavanje važan dio profesionalnog razvoja pedagoga te kako procjenjuju da ono ima više prednosti nego nedostataka.

**Ključne riječi:** cjeloživotno učenje, cjeloživotno obrazovanje, online stručno usavršavanje, stručni suradnici pedagozi, digitalizacija, stavovi, motivacija, profesionalni razvoj

Tamara Škrinjar, mag. paed.,  
Osnovna škola Janka Leskovara,  
Pregrada



## (Re)definiranje uloge pedagoga u kriznim situacijama u školi

Školske pedagoginje i pedagozi često se opisuju kao najšire profilirani stručni suradnici/suradnici u školama budući da sudjeluju u svim fazama odgojno-obrazovnih procesa. Njihova je uloga ključna u poticanju promjena i inovacija u školi, u poticanju profesionalnog razvoja nastavnog kadra te usmjeravanju učenica i učenika prema novim znanjima i vještinama potrebnim za uspješno snalaženje u suvremenom društvu i aktivno sudjelovanje u zajednici (Ledić, Staničić i Turk, 2013). Kao stručnjakinje/stručnjaci za odgoj i obrazovanje, kako je definirano standardom zanimanja Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, pedagogije i pedagozi nositelji su niza aktivnosti u kojima se očekuje planiranje odgojno-obrazovnog rada u kontekstu institucionalnih, društvenih i ekonomskih okolnosti te u skladu s posebnostima učenica i učenika. Današnji pedagoški rad u školama odvija se u okolnostima koje su izložene riziku od ekonomskih, socijalnih, ekoloških i drugih kriza, o čemu recentno svjedoče posljedice pandemije Covid-19 i razornih potresa koji su zahvatili dijelove Hrvatske. U tom kontekstu naglašava se potreba za razmatranjem uloge i odgovornosti školskih pedagoga u različitim kriznim situacijama koje utječu na školsko okruženje. Cilj je predstaviti preliminarne rezultate kvalitativnog istraživanja (fokus grupa sa školskim pedagoginjama i pedagozima) kako bi se utvrdilo kako pedagoginje i pedagozi, zaposlene/i u hrvatskim osnovnim i srednjim školama, procjenjuju svoju spremnost za provođenje odgojno-obrazovnog rada u različitim kriznim situacijama koje se događaju u školi i širem društvenom kontekstu. Rezultati istraživanja upućuju na širok spektar kriznih situacija kojima se bave školske pedagoginje i pedagozi te važnost cjeloživotnog učenja za stjecanje znanja i vještina potrebnih za pedagoški rad u kriznim situacijama.

**Ključne riječi:** školski pedagozi, krizne situacije u školi, fokus grupa, cjeloživotno učenje

dr. sc. Ivana Miočić,  
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet,  
Odsjek za pedagogiju



## Aktivno-progresivna uloga u radu pedagoga

Pedagozi u današnjim školama obnašaju stručno-razvojnu i koordinacijsku ulogu (Zakon o odgoju i obrazovanju, 2022). Pod time se podrazumijeva mnoštvo razvojnih djelatnosti i funkcija koje Mušanović (2002) naziva operativnom, studijsko-analitičkom, informativno-dokumentacijskom, instruktivnom, savjetodavno-terapijsko-supervizijskom, istraživačkom i normativnom. Od pedagoga se očekuje da prvenstveno budu uključeni u odgojno-obrazovni rad škole, razvijaju učenike i cijeli odgojno-obrazovni proces, analiziraju odgojno-obrazovno stanje u školi i istražuju područja promjene prema potrebama ustanove. Uz sve navedeno, važna zadaća pedagoga jest unaprjeđivanje kvalitete odgojno-obrazovnog rada školske ustanove, a što se odnosi na motiviranje nastavnika na inovacije i prevladavanje inertnosti okruženja (Vuković, 2020). Međutim, aktivna uloga pedagoga često ne znači nužno i djelovanje vođeno promjenama. Autorice Fajdetić i Šnidarić (2012, 256) svojim su istraživanjem samoprocjene kompetencija pedagoga osnovnih i srednjih škola pokazale kako pedagozi najjačim razvojnim kompetencijama procjenjuju „organiziranje i planiranje u funkciji škole, poznavanje potreba učenika te rad u skladu s upravno-pravnim normama“, dok uvođenje inovacija u rad smatraju djelomično jakom kompetencijom. Nadalje, Miočić i Turk (2017) intervjuirali su 42 pedagoga osnovnih i srednjih škola iz 8 hrvatskih županija s ciljem ispitivanja percepcija pedagoga o promjenama na razini obrazovnog sustava i vlastite ustanove. Rezultati istraživanja pokazali su kako pedagozi sebe dominantno percipiraju kao sljedbenicima promjena, a ne osobama koje ih iniciraju ili potiču. Cilj je rada potaknuti na promišljanje o potrebi redefiniranja pedagoške uloge k njezinoj progresivnoj usmjerenosti. Prema navedenom, školske pedagoge može se svrstati u kategoriju inertnih pedagoga (Miočić i Turk, 2017), a inertnost, kao oblik prihvaćanja postojećeg stanja (Jurić, 1989), ne može biti temelj stvaranju promjena u suvremenom društvu prepunom novih zahtjeva i izazova. Pedagozi bi „trebali početi od svoje unutarnje snage i energije da bi mogli unaprjeđivati kvalitetu rada svih sudionika nastavnog procesa“ (Vuković, 2009, 211), a tu bi snagu i energiju trebali usmjeravati u progresivne pokušaje uvođenja i implementacije promjena u odgojno-obrazovni sustav svoje školske ustanove.

Martin Hadelan, mag.paed.  
COOR Podravsko sunce Koprivnica



## Edukacijsko preventivne aktivnosti u školi

U školskoj godini 2022./23. odlučili smo fokus pedagoškog djelovanja usmjeriti ka preventivnim aktivnostima i revidirati dosadašnja djelovanja koja su, pretežno, bila u obliku frontalnih predavanja i prezentacija.

Postavili smo hipotezu da je očekivanje smanjenja nasilja u korelaciji s osviještenošću o vrstama nasilja, osobnoj participaciji bilo kao aktera bilo kao promatrač ili onoga koji ne djeluje ili potiče. Mišljenja smo da se najzorniji uvidi dobivaju ili kroz osobno iskustvo (koje u ovom slučaju želimo prevenirati) ili kroz aktivnu ulogu u procesu edukacije ili simuliranja situacija.

Vođeni navedenim, odlučili smo djelovati u tri paralelna pravca: prema roditeljima, nastavnicima i učenicima.

U strukovnim školama angažman i suradnju roditelja je potrebno kontinuirano poticati. U prosjeku 25% roditelja dolazi na roditeljske sastanke, otprilike isti postotak niti jednom ne kontaktira razrednika ili pedagoga škole. Interes za školu roditelja u prethodnoj školskoj godini bio je deklaratивno visok, no efektivni odaziv mali.

Iz navedenog odlučila sam se na pisani komunikaciju roditeljima putem Vijeća roditelja i Pedagoških nadahnuća na mrežnoj stranici škole.

Nastavnici su sljedeća karika gdje sam osjetila da je dobrodošlo osnaživanje ponajviše osobnih resursa. Uz pisane materijale posebno inspirativnom se pokazala mindfulness radionica za nastavnike i dijeljenje primjera mogućnosti rada sa sobom u individualnim savjetodavnim terminima.

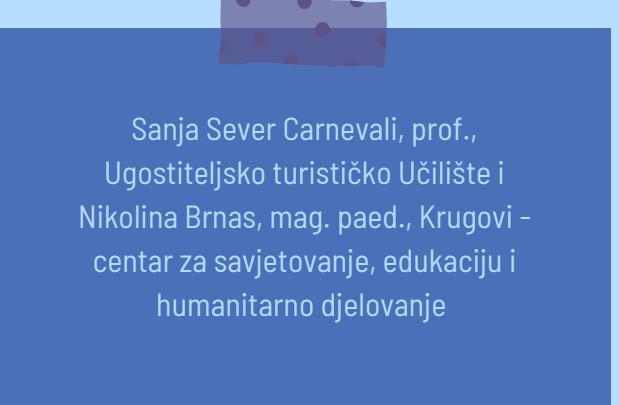
Učenike smo motivirali na sukreiranje aktivnosti Implementirajući interdisciplinarnost Od posebnog značaja su nam bile Vršnjačke edukacije kojima su učenici završnih razreda putem interaktivnih predavanja educirali druge učenice.

Aktivnosti smo proširili i kroz nastavu hrvatskog jezika gdje su pisali o svojim osjećajima i prepoznavanju istih, te nastavu slastičarstva gdje smo proveli aktivnost „Slasticom odgovori na nasilje“, te pedagoškim radionicama od koje posebno ističemo „Oboji svoj dan“ u uvodu koje smo s učenicima razgovarali o bojama, utjecaju boja na naš život, emocijama, izražavanju istih, te su odabrali poruku i crtež iz bojanke duše i odlučili kako obojiti svoj dan.

Uz to u školi je bila i izložba likovnih radova na temu nasilja.

Tijekom projekta ostvarili smo prekrasnu, inspirativnu i uspješnu suradnju s Centrom Krugovi.

Na kraju školske godine broj situacija prijavljenog nasilja bio je 3, na što smo izuzetno ponosni.



Sanja Sever Carnevali, prof.,  
Ugostiteljsko turističko Učilište i  
Nikolina Brnas, mag. paed., Krugovi -  
centar za savjetovanje, edukaciju i  
humanitarno djelovanje



## Sportska pedagogija ili pedagogija u kineziologiji

Sportska pedagogija je područje koje se usredotočuje na teoriju i praksu poučavanja i treniranja u sportskom i tjelesnom odgoju. Obuhvaća različite aspekte vezane uz poučavanje i učenje sporta i tjelesnih aktivnosti, uključujući razvoj učinkovitih metoda podučavanja, promicanje tjelesne pismenosti i zdravih stilova života. Pod ključne aspekte sportske pedagogije ubrajamo metode poučavanja, razvoj vještina, pedagoške tehnike, procjene i povratne informacije, motivaciju, uključivanje i prilagodbu, razvoj kurikuluma, treniranje i stručno usavršavanje, etiku i istraživanje. Sportska pedagogija nije ograničena na tradicionalne sportove, već se proteže na tjelesne aktivnosti, rekreacijski sport i programe vježbanja. To je multidisciplinarno područje koje se oslanja na područja kao što su obrazovanje, psihologija, kineziologija i sociologija kako bi se poboljšalo poučavanje i učenje o sportu i tjelesnim aktivnostima. Sportska pedagogija obuhvaća tri dimenzije, 1) znanje u sadržaju, 2) učenike i učenje i 3) učitelje/poučavanje i trenere/treniranje. Sportska pedagogija je akademsko područje studija koje se nalazi na raskrižju sporta i obrazovanja. Kao disciplina, sportska pedagogija se bavi učenjem, podučavanjem i podučavanjem u sportu, tjelesnom odgoju i srodnim područjima tjelesne aktivnosti. Koristi se konceptima kritičkog i kreativnog razmišljanja, komunikacije, suradnje te građanskim vještinama. Dakle, područje sportske pedagogije, koje se usredotočuje na teoriju i praksu poučavanja i treniranja u sportskom i tjelesnom odgoju, razvijalo se tijekom vremena i nema točan datum početka. Razvijalo se postupno kako je studij tjelesnog i sportskog odgoja dobivao važnost u obrazovnom i sportskom kontekstu. Danas je to i dalje važno područje koje doprinosi učinkovitom poučavanju i treniranju sportskih i tjelesnih aktivnosti u različitim obrazovnim i atletskim okruženjima.

doc. dr. sc. Ana Žnidarec Čučković,  
Kineziološki fakultet u Zagrebu

## Inkluzivno planinarstvo

Inkluzivno planinarstvo specifičan je oblik ne samo planinarenja nego općenito boravka i kretanja u prirodi. Ono podrazumijeva aktivno sudjelovanje osoba sa i bez invaliditeta te djece sa i bez teškoća.

Planinarstvo kroz raznovrsne specijalnosti (poput speleologije, alpinizma, visokogorstva, planinskog skijanja, zaštite prirode...) kontinuirano promovira provođenje kvalitetnog i zdravog načina života u interakciji s prirodom, a osobe s invaliditetom kao i obitelji djece s teškoćama često izostaju iz tog okruženja i to zbog niza razloga. Finansijske teškoće u nabavci opreme, nedostatak razmijene kvalitetnih i pravodobnih informacija, izostanak stručne podrške i pomoći od strane planinarske zajednice i vodičkih službi...

Premda je inkluzivno planinarstvo odvajkada prisutno u hrvatskom planinarstvu možemo reći da se trenutno njime bavi jako mali broj entuzijasta koji djeluju pojedinačno ili u sklopu neke Udruge za OSI te planinarskog društva.

Primjere dobre prakse razvoja inkuzivnog planinarstva nalazimo u susjednoj Sloveniji u kojoj se ovaj oblik planinarstva ubrzano razvija te je trenutno najbolji takav sustav u Europi.

Treba istaknuti da od 2017 godine unutar Hrvatskog planinarskog saveza djeluje Radna skupina za OSI čije je osnivanje inicirao autor ovog sažetka inače osoba oštećena sluha od rođenja također aktivan kao planinar, visokogorac te nekoć i kao speleolog.

Poticaj za razvoj ideje inkluzivnog planinarstva u Hrvatskoj proizašao je iz sudjelovanja u Erasmus + projektu 'Penjanje za sve' koji se provodio od 2016 do 2018 godine i u kojem je sudjelovalo šest nacionalnih planinarskih i penjačkih saveza. Glavni nositelj projekta bio je češki penjački savez (Český horolezecký svazom; ČHS) dok su ostali bili partneri u projektu: Club Alpino Italiano (CAI), Slovenský horolezecký spolok JAMES (SHS JAMES), Magyar Hegyés Sportmászó Szövetség (MHSS), Planinska zveza Slovenije (PZS) i Hrvatski planinarski savez (HPS).

Zanimljivo je i to da su trenutno osobe s invaliditetom te pojedine obitelji djece s teškoćama - najveći poticatelji inkluzivnog planinarstva u nas (dvostruka inkluzija) premda je broj aktivnih sudionika prilično malen u odnosu na njihovu brojnost u općoj populaciji. Zapravo su djeca i mladež s teškoćama nekako izostala iz svih inkluzivnih programa u prirodi, a mnogima od njih bi aktivnost slobodnog (terapijskog) penjanja zasigurno pomoglo u razvoju senzomotoričkih vještina.

Nema sumnje da bi za daljnji razvoj inkluzivnog planinarstva trebalo povećati medijsku pozornost, ali i uključiti širi krug zainteresiranih te iz godine u godinu povećavati opseg aktivnosti. Isto tako nema sumnje da bilo kakav boravak u prirodi pogotovo ako je kontinuiran na kraju doprinosi kvalitetnijem životu te razvoju samopouzdanja kod svakog pojedinca.

Stjepan Dubac, mag. paed.,  
audiorehabilitator



## Na starima svijet ostaje!

### Kriza međugeneracijske solidarnosti u kontekstu akademskog umirovljenja.

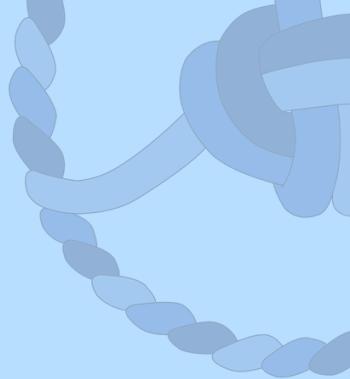
U radu se propituje složeno i dinamično pitanje akademskog umirovljenja iz perspektive međugeneracijske solidarnosti. Rasprave onovoj prirodi akademskog umirovljenja imaju podlogu u mnogim demografskim, ekonomskim, medicinskim i političkim trendovima koji dovode u pitanje tradicionalne pristupe i uvriježena mišljenja o mirovljenju kao potpunom odmaku od zaposlenja. Modeli prekinutih veza, all -or -nothing ili light switch on/-or off pristupi ne uklapaju se više u suvremenu stvarnost i nisu u skladu s prirodom akademske profesije, kako na pojedinačnoj razini tako i u pogledu optimizacije politike ljudskih resursa sastavnica i sveučilišta u cjelini. Specifični izazovi akademske karijere ne datiraju se kao mlijecni proizvod kojem je istekao rok trajanja (Anderson, 2016.)

Nova paradigma svršishodnog starenja u potpunosti odbacuje pristup o starijima kao teretu koji opterećuju društveni sustav. Umjesto toga, razvija se narativ koji starije motri kao društveni kapital ina toj osnovi postaje ključni element strateških napora za što duže, potpunije i produktivnije uključivanje starijih kolega i umirovljenika u cjelokupni akademski život.

Visoka učilišta su po svojoj prirodi konzervativa. Stoga ne čudi da akademske politike nemaju adekvatne odgovore za suvremene trendove starenja. Promjena zahtjeva nove snage, avangardnija promišljanja i akcije. Pogledi akademskih seniora uprti su u mlade. Potrebna nam je aktivna praksa promjene temeljena na međugeneracijskoj solidarnosti. Mogu li i žele današnji akademski juniori uložiti napore za podizanja stupanj kohezije među različitim generacijama na sveučilištu?



Dr.sc. Jasna Krstović  
Umirovljena red.prof pedagogije u  
trajnom zvanju  
Savjetnica rektorice Sveučilišta u Rijeci



## „Želim biti dio pozitivne promjene u odgojno-obrazovnom sustavu“ – perspektiva brucoša o odabranoj profesiji pedagoga

Pedagozi su najšire profilirani stručni suradnici u odgojno-obrazovnom sustavu (Ledić i sur., 2013; Žužić i Markušić, 2017). Takav profil može imati i pozitivne i negativne posljedice po struku. S jedne strane označava vrlo značajnu i nezamjenjivu ulogu u sustavu. Dok s druge strane, znači nedovoljnu određenost koja pak rezultira nedovoljnom prepoznatosti profesije u hrvatskom društvu. Međutim, bez obzira na navedeno, mjesto na studijima pedagogije diljem zemlje svake nove akademске godine uspješno se popunjavaju.

Ovaj rad ima za cilj prikazati motivaciju studenata prve godine prijediplomskog studija pedagogija za upis studija. Naime, na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci na početku akademске godine provodi se tzv. orientacijsko-motivacijski praktikum s brucošima. Jedna od aktivnosti je i ispunjavanje upitnika s ciljem boljeg upoznavanja nove generacije studenata, njihovih motiva za upisom studija pedagogije, kao i ispitivanje poznavanja buduće profesije.

U ovom radu će se prikazati rezultati navedenog upitnika. Studenti pokazuju djelomično razumijevanje svoje buduće profesije, odnosno još uvijek ne mogu percipirati širinu profesije u potpunosti. Kao područja rada pedagoga najčešće prepoznaju odgojni i savjetodavni aspekt rada. Isto tako, prepoznaju i različitost radnih mesta na kojima pedagog može raditi, iako rad u školi prednjači. Premda studij pedagogije kod riječkih brucoša visoko kotira u kontekstu odabira drugih studija, mnogim studentima studij pedagogije nije bio prvi izbor, već su ga odabrali jer ga doživljavaju srodnim s drugim željenim područjima, poput psihologije. Studenti koji su motivirani za studij pedagogije, najčešće navode da je razlog tome želja za rad s djecom i mladima. Zaključno, zanimljivo je da brucoši, budući pedagozi, prepoznaju važnost uloge odabrane profesije na unapređenje odgojno-obrazovnog sustava.

**Ključne riječi:** brucoši, motivacija za upis studija pedagogije, područja rada pedagoga

Nadja Čekolj, mag. soc. et paed.  
Zlatka Gregorović Belaić, mag. paed.  
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet,  
Odsjek za pedagogiju



## Poticanje globalne kompetencije studenata – priprema za aktivno građanstvo

Današnji svijet se suočava s golemom neizvjesnošću prouzročenom klimatskim promjenama, ekonomskim fluktuacijama, pandemijama, siromaštvom i mnoštvom drugih problema. Ti se problemi odražavaju na cijelu međunarodnu zajednicu i stoga zahtijevaju međusobno povezivanje i zajedničku akciju. Mladi ljudi posebno su izloženi tim globalnim izazovima jer osim što se moraju suočiti s njima, od njih se očekuje da pronađu adekvatna rješenja i stvore sigurniju budućnost za sve. Upravo zato se u zadnjih nekoliko desetljeća javila potreba za razvojem novih znanja i vještina koje će budućim naraštajima pomoći da se uspješno nose s novim društvenim, političkim, ekonomskim i ekološkim izazovima. To se prvenstveno odnosi na razvijanje njihove sposobnosti za kritičku analizu društvenih problema, ali obuhvaća i razvijanje tolerantnih i socijalno osjetljivih obrazaca ponašanja, jačanje svijesti o vlastitoj odgovornosti za svijet u kojem žive te potrebi proaktivnog djelovanja u cilju opće dobrobiti. Sve navedeno dio je novog sklopa kompetencija koje se u znanstveno-stručnoj literaturi nazivaju globalne kompetencije, a čija se važnost sve više priznaje na međunarodnoj razini. U ovom radu predstavit će se metode koje se koriste za podučavanje globalne kompetencije studenata kako bi u svojoj profesionalnoj i osobnoj budućnosti djelovali kao aktivni građani.

**Ključne riječi:** globalizacija, kompetencija, student, građanin, nastavne metode

dr.sc. Ružica Jurčević  
Filozofski fakultet Sveučilišta u  
Zagrebu, Odsjek za pedagogiju



## Medijska manipulacija i gubitak povjerenja u medijske reportaže

U zadnjih nekoliko desetljeća može se pratiti razvoj medijske pedagogije kao posebne pedagogijske i znanstvene discipline. Medijska pedagogija se razvila napretkom odgojnih znanosti općenito te kao posljedica naglog razvoja medija u modernom svijetu. Medijska pedagogija obuhvaća širok spektar zadaća i funkcija, a među glavnima se mogu izdvojiti analize utjecaja medija na djecu i mlade i razvijanje medijskih kompetencija te otkrivanje skrivenih simbola i manipulativnih poruka u medijima i osvještavanje istih. U ovom radu će pažnja biti posvećena medijskoj manipulaciji, odnosno povećanju osviještenosti o tom aspektu medija. Povećanje osviještenosti o skrivenim namjerama medija može dovesti do gubitka povjerenja u informacije koje su nam pružene, a to je bio slučaj za vrijeme pandemije COVID-19 što pokazuju i istraživanja. Takva situacija je primjetna i danas pa tako jedno anketiranje američkog stanovništva pokazuje kako je povjerenje u medije na najnižoj razini u zadnjih pet godina te kako većina ispitanika nema pozitivne stavove kada je u pitanju povjerenje prema medijima. Stoga je cilj ovog rada prvenstveno prikazati medijsku pedagogiju i oblike medijskih manipulacija, ali i analizirati razinu medijskog povjerenja među hrvatskim stanovništvom. Ispitivanje razine (ne)povjerenja provedeno je kvalitativnom analizom komentara na objavama medijskih portala na online platformi Facebook. Istraživanje je pokazalo izraženu razinu skepticizma prema kredibilitetu objava medijskih portala, a moguće je primjetiti izražavanje nepovjerenja u državne institucije. Ovakvo stanje se ne smije ignorirati s pedagoškog stajališta te je važno osvrnuti se, ne samo na utjecaj manipulacije na mlade, već i na uzroke i posljedice nepovjerenja u medijske reportaže.

**Ključne riječi:** medijska pedagogija, medijske manipulacije, osvješćivanje, nepovjerenje, skepticizam

Milorad Radovanović, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera - Filozofski fakultet Osijek  
Odsjek za Engleski jezik i književnost /  
Odsjek za pedagogiju  
2. god. dipl. studija engleskog jezika i književnosti (nastavnički smjer) i pedagogije



## Pedagoški priručnik za učitelje i nastavnike matematike

Pedagoški priručnici dostupni našim učiteljima i nastavnicima uglavnom su generički i općeniti te nisu specificirani za pojedina predmetna područja, dok su oni nešto recentniji uglavnom nastali kao odgovor na trendove u nastavi povezane s digitalnim tehnologijama i nastavom na daljinu. Nastava matematike se oduvijek isticala među nastavnim predmetima te sa sobom nosi izazove koji često nadilaze okvire klasične metodike nastave matematike, što je i dio motivacije i potrebe za razvojem pedagoškog priručnika za učitelje i nastavnike matematike. Naime, situacije s kojima se danas susreću nastavnici matematike ukazuju na činjenicu kako pedagoški kompetentan nastavnik mora posjedovati širok spektar znanja i vještina o nastavi, školi učenicima i njihovoј okolini, iz čega se pokazuje kako su preduvjeti pedagoške osposobljenosti nastavnika i učitelja matematike nužni za uspješno učenje i poučavanje matematike.

Smjernice za kvalitetnu nastavu matematike moraju proizlaziti iz potreba učenika, načina na koji uče te kako percipiraju matematiku kao predmet i vlastite kapacitete za učenje matematike. Obzirom na specifičnosti nastave matematike koji su u domeni pedagoške teorije i nastavne prakse, prirodno se nameće određenje pedagoških kompetencija u kontekstu nastave matematike te se teorijski obrazlažu i prikazuju kompetencije nastavnika matematike u sferi pedagoških i didaktičkih dimenzija nastave proizašli iz temeljnih izazova nastave matematike. Najveći doprinos priručnika se očekuje u davanju teorijsko i praktično utemeljenih perspektiva i mogućih načina rješavanja različitih izazova matematičkog obrazovanja s kojima se učitelji i nastavnici susreću u predmetnoj nastavi.

**Ključne riječi:** kompetencije nastavnika, nastava matematike, pedagoški priručnik



dr. sc. Zoran Horvat  
Filozofski fakultet Sveučilišta u  
Zagrebu,  
Odsjek za pedagogiju



## Jačanje suradnje škole i trans\* roditelja kao mehanizam podupiranja djjetetova obrazovanja

Prepoznavanjem benefita suradnje obitelji i škole za djitetov razvoj se u posljednjih nekoliko desetljeća škole i obitelji sve više povezuju, što podrazumijeva da je odgovornost za kvalitetu i unaprjeđenje takve suradnje na odgojno-obrazovnim djelatnicima. U odnosu sa školom, neke obitelji – primarno one koje odgojno-obrazovni djelatnici vide sebi sličnima i koje se uklapaju u njihovu sliku idealne obitelji (npr. visokoobrazovani roditelji, heteroseksualni par srednje klase...) – prolaze bolje, čime njihovo dijete profitira, dok se druge obitelji promatra iz perspektive deficit-a. Primjer jedne obiteljske strukture na koju se često gleda iz perspektive deficit-a su one s roditeljem koji je trans\*. Naime, često je prisutna percepcija da ti roditelji zbog svojeg rodnog identiteta imaju štetan utjecaj na dijete, što je jedan od mnogih stereotipa koje odgojno-obrazovni djelatnici mogu utjeloviti i manifestirati u suradnji s ovim roditeljima, te time i ugroziti njezinu kvalitetu i dobrobit za dijete. Cilj rada je predstaviti potencijal razvoja kvalitetnije suradnje s obiteljima s trans\* roditeljem te ulogu pedagoga u facilitiranju tog procesa. U početnom dijelu analize bit će opisano zašto dolazi do opresije trans\* roditelja u školi, koji su njihovi mogući odgovori te implikacija za kvalitetu suradnje i dobrobiti djece. Zatim će biti prikazana dva pristupa suradnji s ovim obiteljskim strukturama – liberalni i kritički, te će se analizirati njihovi potencijali za razvoj kvalitete suradnje s naglaskom na ulogu pedagoga u tom procesu. Navedeno će biti uporište za zaključak izlaganja, koje će se fokusirati na smjerove razvoja odgojno-obrazovnih djelatnika u području pospješivanja sposobnosti važnih u suradnji s obiteljima.

**Ključne riječi:** suradnja, perspektiva deficit-a, trans\* roditelji, de-esencijalizacija, inkluzivno obrazovanje

Ruben Elenkov  
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za pedagogiju,  
2. god. dipl. studija



## Obrazovne nejednakosti kao pedagoški izazov

Pravično i uključivo obrazovanje podrazumijeva spremnost okoline na prilagodbe potrebama sve djece, međusobnu suradnju i komunikaciju koja doprinosi osjećaju pripadnosti i zaokupljenosti obrazovanjem svakog djeteta. Budući da su uključivost i pravičnost apostrofirani u hrvatskoj obrazovnoj i socijalnoj politici, očekuje se njihova implementacija u svim segmentima i aspektima odgojno-obrazovnih ustanova. U izlaganju će se predstaviti rezultati istraživanja provedenog u sklopu projekta Tematska mreža: Cjeloživotno obrazovanje dostupno svima (Institut za razvoj obrazovanja). Analizirana je razina zadovoljstva odgajatelja i učitelja zakonski predviđenim oblicima podrške djeci te njihova procjena doprinosa sastavnica obrazovne politike izjednačavanju obrazovnih mogućnosti sve djece. Korišten je eksplanatorni sekvencijalni nacrt istraživanja. Kvantitativni podaci prikupljeni su na reprezentativnom uzorku 3% odgajitelja i učitelja ( $n = 1.288$ ), a kvalitativni na prigodnom uzorku odgajitelja i učitelja iz 6 hrvatskih regija ( $n = 15$ ). Ispitanici su ispunjavali on-line Upitnik o mogućnostima prevencije obrazovne nejednakosti djece rane, predškolske i osnovnoškolske dobi i sudjelovali u strukturiranim intervjuiima. Utvrđeno je da je većina odgajitelja i učitelja nezadovoljno ili indiferentno u odnosu na zakonski definirane oblike podrške djeci u nepovoljnem položaju i da tek mali broj odgojno-obrazovnih djelatnika prepoznaje doprinos odgojno-obrazovnih politika izjednačavanju odgojno-obrazovnih mogućnosti djece. Rezultati ukazuju na razlike između ranog i predškolskog te osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja (razredna i predmetna nastava) u mogućnostima osiguravanja pravičnog i uključivog obrazovanja, što problematizira mogućnosti pružanja primjerene podrške učenju i razvoju djece u nepovoljnem položaju. Pedagoški diskontinuitet na različitim razinama obrazovanja i mehanički pogled kreatora obrazovnih politika na uvođenje promjena koji zanemaruje mogućnosti njihovog ostvarivanja u pojedinim odgojno-obrazovnim ustanovama važne su prepreke ostvarivanju uključivog i pravičnog obrazovanja.

**Ključne riječi:** jednake obrazovne mogućnosti, odgajitelji, učitelji razredne nastave, učitelji predmetne nastave, djeca u nepovoljnem položaju, obrazovni sustav

prof. dr. sc. Dejana Bouillet  
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za pedagogiju



## Važnost i mogućnosti razvoja kritičkog mišljenja kod učenika u okviru nastave strukovnih predmeta u srednjim strukovnim školama

Istraživanja vezana uz mogućnosti i načine razvoja kritičkog mišljenja kod učenika u okviru sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, te posebice u strukovnoj nastavi su i dalje rijetkost. Međutim, u posljednjih nekoliko godina primjećuje se porast interesa za ovu temu te se može primijetiti da se kritičko mišljenje procjenjuje kao važno za učenike u strukovnim školama zbog važnosti korištenja racionalnog, svršishodnog i refleksivnog mišljenja radi efikasnog ispunjavanja radnih zadataka i donošenja informiranih odluka (Indar, 2017), razmatranja problema iz više perspektiva te emancipirajućeg učinka koje kritičko mišljenje ima na učenike u strukovnim školama (Rönnlund et al, 2019). Dosadašnja istraživanja koja su se bavila temom razvoja kritičkog mišljenja kod učenika u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju dominantno ističu s jedne strane važnost korištenja određenih pristupa, metoda i oblika rada koji bi trebali potaknuti razvoj kritičkog mišljenja kod učenika kao što su primjerice problemska nastava, projektna nastava, metoda obrnute učionice i sl. (Yuliati, Fauziah i Hidayat, 2018; Suarniati, Hidayah i Handarini, 2018; Villalba, Castilla i Redondo-Duarte, 2018; Ahmad et al, 2023 ). S druge strane govori se o razvijanju kritičkog mišljenja kod učenika u strukovnim školama u širem smislu, odnosno kroz ideju da bi trebalo razvijati kritičko mišljenje kod učenika u strukovnim školama kako bi oni bili sposobni za kritičku refleksiju normi i standarda vlastite profesije i/ili poslodavca (Zuurmond et al, 2023). Nedostatak koji se ističe u literaturi jest nedostatak okvira za razvijanje kritičkog mišljenja u nastavi strukovnih predmeta, odnosno postavlja se pitanje kako nastavnici mogu kod učenika kroz proces poučavanja strukovno-teorijskih predmeta, ali i učenja temeljenog na radu razvijati kritičko mišljenje (Bekbayeva et al, 202; Mutohhari et al, 2021; Sharif, Lee i Rahman 2021). Cilj ovog rada je stoga istaknuti važnost te predložiti mogući način razvoja kritičkog mišljenja u okviru nastave strukovnih predmeta u srednjim strukovnim školama.

**Ključne riječi:** strukovno obrazovanje i osposobljavanje, kritičko mišljenje, poučavanje za kritičko mišljenje

dr.sc. Bojana Vignjević Korotaj  
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet



## **Budimo moćni! Budimo prisutni! (Pogled iz kuta praktičara)**

interaktivno predavanje

U suvremeno vrijeme različitih podražaja uloga stručnog suradnika pedagoga u školama kao i u cijelokupnom sustavu odgoja i obrazovanja je vrlo promjenjiva i upućuje nas na snalaženje i odolijevanje različitim zahtjevima svoje okoline. Zanimljivo, pak da društvo u cjelini kad je u pitanju odgoj i obrazovanje ima uvijek puno toga za reći, iako velika većina nema cijelovit uvid u problematiku s kojom se odgojno-obrazovni djelatnici susreću. S obzirom na to kolike su višestruke potrebe stavljene pred stručnu suradnicu pedagoginju/pedagoga, ona/on mora biti dobro opremljen, imati ne samo osnovnu, već i dodatnu opremu. Putem interaktivnog predavanja postavljam pitanje svim dionicima uključenim u odgoj i obrazovanje: Što činimo kako bi održavali osnovni paket ali i osigurali dodatnu opremu?



Sandra Orošić Jukić, prof., viša savjetnica za pedagoge u osnovnim školama,  
Agencija za odgoj i obrazovanje

## **Prevencijska maslina i školski preventivni programi – kada je prevencija učinkovita, a kada činimo štetu?**

pedagoška radionica

Adolescenti u modernom društvu sve teže oblikuju svoju ljudskost, što je vidljivo u napuknutoj ljestvici vrijednosti, krizi smisla, načinu razmišljanja, natjecateljskom duhu, nejasnoj predodžbi budućnosti i brojnim manifestacijama rizičnih ponašanja. Novi odgojno-obrazovni izazovi redefiniraju profesionalno djelovanje i ulogu pedagoga, osobito na poljima školskih preventivnih programa i razrednog odjela – od selektivne prevencije do krizne intervencije. Pritom u fokusu trebaju biti odgojna nastava, promocija psihičkog zdravlja kao temeljni koncept prevencijske strategije i provođenje akcijskih istraživanja kao empirijske podloge za unaprjeđenje pedagoške prakse.

Tema ove pedagoške radionice je Kako razlikovati učinkovite, neučinkovite i štetne preventivne programe? Svrha radionice je analizirati razvojnu usmjerenost, kontekstualne odrednice motivacije i emocija, utjecaj ekoloških čimbenika te procjenu rizičnih i zaštitnih faktora kod djece i adolescenata, kao bitne sastavnice EPK-a i ŠPP-a, a cilj potaknuti (buduće) stručne suradnike – pedagoge na odabir i provedbu znanstveno utemeljenih programa koji razvijaju odgovorno ponašanje i preventivno djeluju na brojne rizične čimbenike socijalnog razvoja djece i adolescenata.

Radionica se temelji na tri glavne aktivnosti. Uvodni dio (10 minuta) sastoji se od interaktivnog kviza čija su pitanja sastavljena na temelju relevantnih teorija i rezultata istraživanja iz prevencijske znanosti i socijalne pedagogije. Središnja aktivnost (25 minuta) obuhvaća a) kratak prikaz školskog preventivnog programa čije se intervencije temelje na teoriji trijadnog utjecaja (Flay i Petraitis, 2003) i b) rada u skupinama: sudionici analiziraju vinjetu s prikazom slučaja iz pedagoške prakse, određuju rizične i zaštitne čimbenike u okviru teorije ekološkog razvoja, pozitivnog razvoja mladih i(li) teorije otpornosti te odabiru prikladan preventivni program na razini univerzalne i(li) selektivne prevencije intervencijskog spektra, obrazlažući svoje izvore i aktivnosti. Završni dio (10 minuta) čine refleksije sudionika o radu u skupinama (aktivnost 3-2-1), odgovaranje na pitanja i evaluacija pedagoške radionice.

**Ključne riječi:** Evropski prevencijski kurikulum (EPK), izazovi školi, prevencijska strategija, socijalni razvoj djece i adolescenata, školski preventivni programi (ŠPP), znanstveno utemeljeni preventivni programi.



dr. sc. Petar Smontara  
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu  
i Antonija Mihaljević, mag. paed. et mag.  
educ. inf.,  
Gimnazija Antuna Gustava Matoša u  
Samoboru



## **Moja uloga u školi**

pedagoška radionica

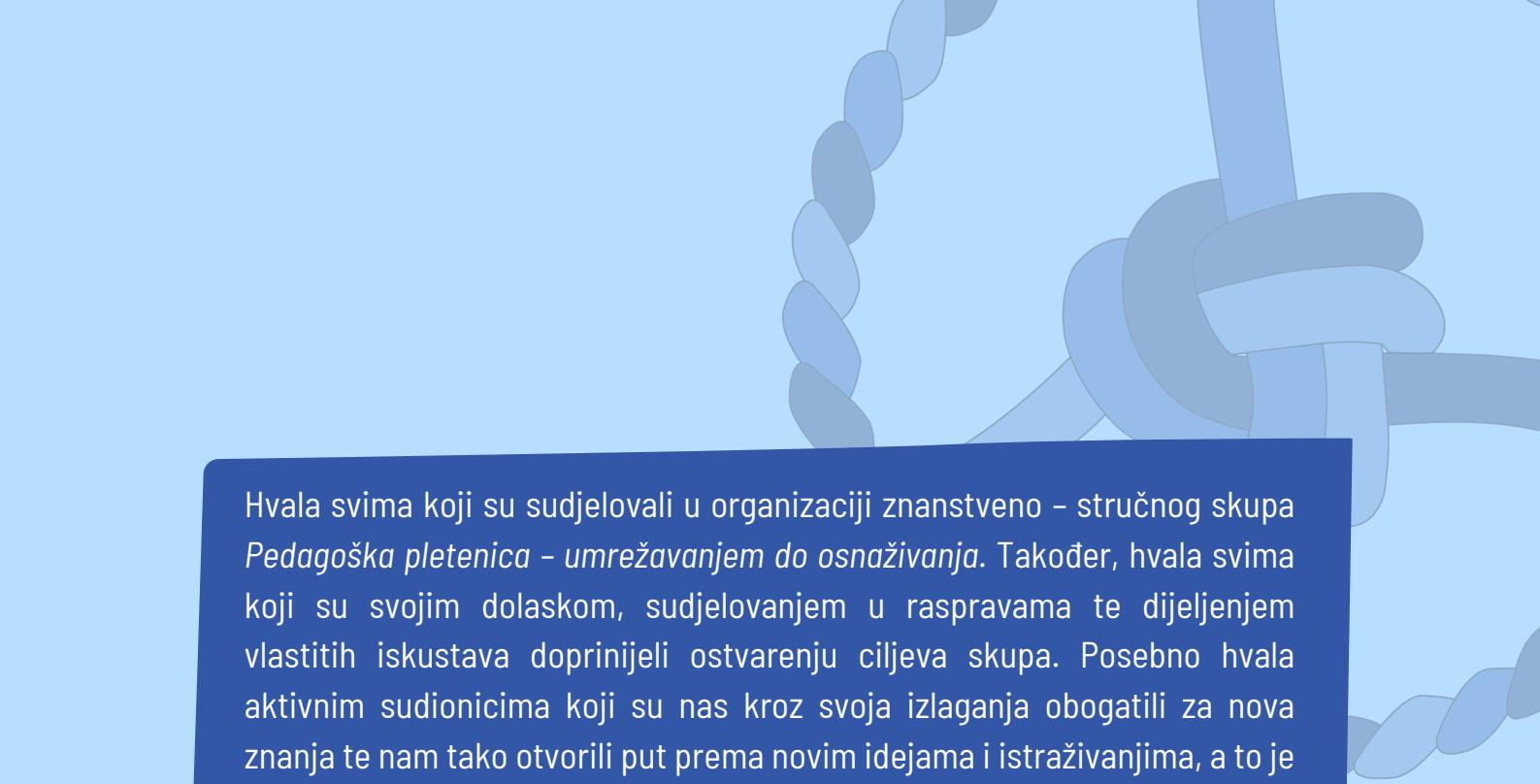
Radionica primarno namijenjena zaposlenima u školama (trajanje 45-60 min)

Naziv: „Moja uloga u školi“

Kratak opis: U radionici će sudionici osvijestiti koju ulogu zauzimaju: spašavatelja, progonitelja ili žrtve. Na temelju toga obrađivat ćemo vlastita očekivanja od sebe i od sustava odnosno učenika i nastavnika. Govorit ćemo i o vlastitim ponašanjima te načinima na koje se približavamo drugima i gradimo odnose. Dotaknut ćemo se i pojma sagorijevanja na poslu na temelju uloga koje odabiremo. Radionica za cilj ima osvijestiti vlastite izvore, vrijednosti, percepciju i ponašanja te pospiješiti zadovoljstvo svojom ulogom te u radnom okruženju.



Sara Novak, mag. paed.  
Industrijska strojarska škola, Zagreb



Hvala svima koji su sudjelovali u organizaciji znanstveno – stručnog skupa *Pedagoška pletenica – umrežavanjem do osnaživanja*. Također, hvala svima koji su svojim dolaskom, sudjelovanjem u raspravama te dijeljenjem vlastitih iskustava doprinijeli ostvarenju ciljeva skupa. Posebno hvala aktivnim sudionicima koji su nas kroz svoja izlaganja obogatili za nova znanja te nam tako otvorili put prema novim idejama i istraživanjima, a to je put napretka. Mi se osjećamo osnaženo i spremno na nove pedagoške izazove i avanture u kojima se uvijek možemo osloniti na svoju zajednicu kolegica i kolega pedagoginja i pedagoga. Nadamo se da su i vaši dojmovi pozitivni te da ćemo putem napretka nastaviti koračati zajedno.

**Vaš KSP**

#### **Organizacijski odbor:**

**Petra Tršek, voditeljica projekta**

**Dorotea Belačić, Filip Bosnar, Jurica Čehok, Eugen Evačić, Ivona Filipić, Ivan Hadeljan, Bruna Kovačević, Lora Pivac, Ana Šestanović, Viktorija Ulamec**



STUDENT  
SKI ZBOR  
SVEUČILIŠTA  
UZAGREBU



# PEDAGOŠKA PLETENICA:

*umrežavanjem do osnaživanja*

